

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Parallela Geographiae Veteris Et Novae

Briet, Philippe

Parisiis, 1648

Cap. XII. De Oceano Hemisphaerium nostrum alluente.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13147

num, & amarissimum expertus est. Eius profunditas inæqualis est, nam in eius parte Occidentali post pedes 24. profunditatis arenam reperies; pars Orientalis altissima, vnde mare hoc efficitur bicolor, ex maiori vel minori profunditate. In longitudinem ad 800. millia passuum extenditur, latitudo vix 600. passuum millia implet, vt tradit in suis relationibus Ioannes Perfa, qui sibi comperta scripsit. Faceffant ergo qui ad nonaginta passuum millia hoc mare extendunt.

CAPVT XII.

De Oceano Hemisphaerium nostrum alluente.

PRIMAM, & antiquissimam Oceani nostri diuisionem retinere recētiore Geographi; apud quos iuxta mundi quatuor Cardines, Oceanus quadruplex, Orientalis *la mer du Leuant*, Occidentalis *la mer du Ponant*, Meridionalis *la mer Australe*, ou des *Indes*, & Septentrionalis *la Mer du Nort*.

§. I. *De Oceano Septentrionali.*

INCHOATVR à Promontorio Artabro, nunc finis terræ de *Fine Terre*, in Gallicia Regno Hispania, & porrigitur ad Fretum Aniani *le destroit d'Anian*. Itaque occurrit primum

ORA BISCALIAE Latinis *Cantabrica*, Baionam vsque, & in eo tractu ingentes Phocæ, & Cete grandia, quæ singulari sagacitate venantur Cantabri, & ex iis adipem quem vocant, *oleum*, per ignem eliciunt.

MARE AQUITANICVM *la mer de Guyenne*, ab vrbe Baionâ ad Insulam Vxantum *l'Isle d'Ouessent*, & in eo Nautæ quinque oras numerant, Vasconicam, seu Aquitanicam *la coste de Gascogne*, ou de *Guyenne*; Xantonicam de *Xaintonge*; Alniensem d' *Aulnis*, illustrem ob portum Rupellanum, & in quâ duo celebres meatus, primus inter insulam S. Martini *l'Isle de Ré*, & Vliarum *l'Isle d'Oleron*, quem Fretum Antiochense vocant *le pertuis d'Antioche*; secundus inter insulam S. Martini & continentem, quem Britannicum nominant *le pertuis Breton*. Post Alniensem oram sequitur Pictauiensis *la coste de Poitou*. Salinis optimis diues, sicut & Alniensis. Picta-

DE MARIBVS,
OCEANVS SEV MARE HEMISPHERII NOSTRI,
SECUNDVM NOVAM DIVISIONEM.

- MARE } ORA CANTABRICA, coste de Biscaye.
OR A A Q V I T A N I C A, coste de Guyenne.
MARE BRITANNICVM, la Manche, ou Mer Britannique.
OCEANVS GERMANICVS, la Mer Germanique.
MARE BALTICVM, la Mer Baltique.
- BOREA- } FRETVM S. GEORGII, le Canal saint Georges, ou de Farisi.
LE } DE V C A L E D O N I V S O C E A N V S, The Deucalidon.
DANO-NORVEGICVM, Myrmanskou.
PETZORICVM, de Petzorque, ou de Petzora.
- MARE TRANQVILLVM Niaren-more } FRETVM NASSOVICVM
de Nassau, ou Vvain-
gnatz.
MARE TARTARICVM, Mer de Tabin, ou des Tartares.
- MARE } MARE SINENSE, Mer de la Chine.
OR I E N T A L E, } ARCHIPELAGVS S. LAZARI, l'Archipel de saint Lazare.
du Levant. } ANCHIDOLIVM, Mer de l'Anchidol.
- MARE } ORA MALACENSIS, coste de Malaca.
OR A A C E N I C A, coste de Sumatra, ou d'Accen.
OR A C O R O M A N D E L I S, coste de Coromandel.
OR A M A L A B A R I C A, coste de Malabar.
- I N D I - } ARCHIPELAGVS MALDIVARVM, Archipel des Maldives.
C V M, } OR A P E R S I C A, coste de Perse, ou de Nibelus.
SINVS PERSICVS, Golphe d'Elcatif.
OR A A R A B I C A, coste d'Arabie.
- Mer des } MARE RVBRVM, la Mer Rouge, ou de la Mecque.
Indes. } OR A A B I S S I N O R V M, coste d'Abex.
OR A M E L I N D Æ, coste de Melinde.
OR A M O Z A M B I C I, coste du Mozambique.
OR A M O N O M O T A P Æ, coste de Monomotapa.
- MARE } OR A C A F F R O R V M, coste des Caffres.
OR A C O N G I E N S I S, coste de Congo.
OR A G V I N E Æ, coste de Guinée, ou des Mines d'or.
- O G C I - } OR A M A L A G V E T Æ, coste de Malaguet.
D V V M, } OR A S E N E C Æ, coste de Senega, ou du Cap verd.
OR A A R E N A R V M, coste des Arenes.
OR A A F R I C Æ, coste d'Afrique.
- La Mer } OR A M A R O C I, coste de Maroc.
du Ponant, } FRETVM GADITANVM, destroit de Gibraltar.
ou du } OR A A L G A R B I Æ, coste d'Algarue.
Couchant. } OR A P O R T V G A L L I Æ, coste de Portugal.
OR A G A L I C I Æ, coste de Galice.

uientem excipit Britannica *la coste de Bretagne*, quæ post Ligeris ostia Salinis distincta, deinde scopulis penè tota prætextitur, qui tamen deficiunt identidem, & portus atque stationes nauibus commodissimas aperiunt.

BRITANNICVM MARE ad Vxanto inf. *Ouessent* ad Fretum Gallicum *le pas de Calais*; Anglis dicitur hoc mare *The-Britishzee*, Gallis *la Manche*, Belgis *Canal*, hoc est *le Canal*: & versus Angliam vno nomine ora Anglica dicitur *la coste d'Angleterre*, cuius in parte Orientali Moles Britannicæ *les Dunes d'Angleterre*; ad Galliam oræ Armorica, Neustrica, Picardica, *les costes de Bretagne, de Normandie, de Picardie*. Sequitur post Gallicum Fretum

OCEANVS GERMANICVS *la mer d'Alemagne, ou l'Ocean Germanic*, variis iterum nominibus distinctus. Nam Flandri Septentrionalem vocant *Nortzee*, Dani in Cymbricâ Chersoneso Occidentalem *Vestzee*: qui irrupit inter Flandriam & Zelandicas insulas *le Golphe de Dulaert*; quæ effunditur in vastum Sinum per Hollandiam *Zuyderzee*, seu Meridionalem. Iam verò variè à variis in Orientem & Boream promouetur; à quibusdam extenditur ad Fretum Sondicum *de Zond*; at ab aliis terminatur ad Pro. Schanuuium in extremâ Cymbricâ vulgò *Schauu-Reff*. In Boream excurrit ad Pro. Boreale *Nortkiin*, seu *Nort-Cap*, atque hinc in varias oras spargitur Noruegicam, Thulensem, Scoticam, & Anglicam, *les costes de Noruege, de Scheiland, d'Escoffe & d'Angleterre*.

MARE BALTHICVM *la mer Baltique*, Flandris *Mar de Belt*, Russis *V varczkouie More*, latè terras subit ad instar ingentis sinus; & quamquam in eius aditu multæ insulæ, tamen omni ex parte imperium est, nisi in Sondico Freto *le destroit de Zond*, inter Elzenoram arcem Selandiæ, & Elzemburgum Sconia, in magnum commodum Daniæ Regis, qui idè gloriatur clauis huius maris penes se esse. Mare autem illud terras subiens iterum in duos Sinus diuiditur, Boddicum *le Golphe des Boddés*, incolis *Bortzee*, & Finnicum *le Golphe de Finnes*, indigenis *Finnichzee*. Sed iterum ad Britannicas insulas regrediamur, vbi aliquid prætermisimus.

MARE HIBERNICVM *la mer d'Irlande* Angliam, & Hiberniam interluit, & ad Sorlingas insulas promouetur, quas etiam continet: ab indigenis voce patriâ dicitur *le Canal de saint Georges*, aliter *Farisi*, ab Anglis *The-Irish-zee*, Vallenfi idiomate, seu Britannico *Mor-verridb*.

DEYCALEDONIVS Oceanus apud Anglos nomen retinet *Thé-Deucalidon*, & Borealem partem Hiberniæ, Occidentalem, & Septentrionalem Scotiæ lauat ad Islandiam vsque procurrens.

MARE DANO-NORVEGICVM, vulgò *Myrmanskou-More* linguâ Russicâ, vel *Mourmansko*, qua voce Russi Danos, & Noruegos appellant, porrigitur à Pro. Boreali ad Sinum Granduicum.

MARE PETZORICVM de *Petzorke*, à Petzorâ regione Moschouiticæ ditionis: cuius initium est prædictus Sinus Granduicus eiusque maris effusio Saxoni Grammatico *Bella mora* dicta, reliquis Europæis, *la mer Blanche*. Ab Oriente autem procurrit ad Fretum Nassouium, vel *Vegatium de Nassau*, ou de *Vvaignats*, inter Nouam Zemblam, & Tartariam.

MARE TRANQVILLVM, vulgò *Niaren More*, per quod Bataui explorant iter in Indiam Orientalem, & pertinet à Freto Nassouio ad Promont. *Tabin*. Retulere Batauis Tartari, glacie concretum esse magnam anni partem, vnde fortè ei nomen.

MARE TARTARICVM, seu TABINENSE, *la mer des Tartares*, ou de *Tabin*, ab Pro. in hoc mare excurrente, cuius meminit Plinius; nam de eo nihil certum inter recentiores: expectamus aliquid exploratum in dies à Batauis per illud ad Sinas iter molientibus.

§. 2. De Oceano Orientali.

IN tres partes diuiditur *Sinensem*, *Archipelagus*, & *Anchidolium* mare.

SINENSIS Oceanus ad Aniani Fretum extenditur versus Septentrionem: quomodo autem, & vbi commisceatur cum Oceano Tartarico nondum liquet. Cum Mari Pacifico iungitur ad gradum lōgitudinis 180. Quidam cum Eoo perperam eum confuderunt. At nunc certò diuiditur in tres oras *Tartaricam* de qua nihil certi: Nanquinesem vulgò *Lenfèade de Nanquin*, à Freto inter Coream insulam, & continentem intercurrente, ad Pro. *Liampo*, aut *Sombor*. Dicitur autem *Lenfèade*, hoc est Sinus, quia *Corea* olim Peninsula credebatur, & errore detecto, ex errore inditum nomen perdurat. Denique hic Oceanus continet oram Cantonensem *la coste de Cantaon* à *Liampo* Pro. ad ostia Fl. Cantonis.

ARCHIPELAGVS S. LAZARI sic dicitur ob sparsas in eo insulas. Producitur autem ad Fretum *Sincapuram*, itémque ad *Iauam Maiorem*, & *Nouam Guineam*, & cum mari Pacifico connectitur: in eo sitæ sunt Philippinæ, & Molucæ. Versus Indiam triplicem oram alluit *Patsuensem* à Fretto Sincapurâ ad ostia Fl. Meuanij, *Sionensem*, vel *Siamensem* vsque ad Cambodiam, & *Cauchinchinensem*, hinc ad ostia Fl. Cantonis.

ANCHIDOLIUM MARE à *Iaua minore*, & Fretto *Sundano*, ad Australem parum cognitam porrigitur, & cum Pacifico ad gradum 180. connectitur.

§. 3. De Mari Australi, seu Indico.

PRODUCITVR hoc mare à Sumatræ parte Orientali ad Pro. Bonæ Spei: quamquam aliqui nomen Indici non promoueant ultra Pro. de *Guardafu*, sicque Oceanum Australem diuidant in Æthiopicum Orientalem & Indicum. Sed huic diuisioni repugnant Indicæ historiæ, & nauigationum aliquot Diaria, in quibus scopuli inter Africam & insulam *Madagascar* famosi, in Indico mari collocantur. Numerantur autem in Oceano Indico sequentes Oræ.

MALACENSIS *la coste de Malaca* à Fretto Sincapurâ ad ostia Gangis, seu Bengalam urbem. Aliqui tamen hic duas oras numerant *Peguanam*, & *Malacensem* à regionibus quibus hoc mare prætenditur.

ORA SUMATRÆ pars maris, quæ inferiorem huius insulæ partem lauat, nam superiorem alluit Malacensis.

ORA COROMANDELIS, seu MELIAPVRIS *la coste de Meliapor, ou de S. Thomas*, extenditur ab vrbe Bengala ad Pro. Commorinum *le Cap de Commorin*. Tamen in Historiis nostris quidquid interfuit inter Ceilanum insulam, & regnum Narsingæ
ORA PISCARIA dicitur *la coste de la Pescherie*, vbi nobilissimi Orientis vniones ab vrinatoribus indigenis capiuntur.

ORA MALABARICA *la coste des Malabares*, à Commorino Pro. ad ostia Fl. Indi, vbi Sinus Cambaix vulgò *Lenfede de Cambaia*. Haud procul à Commorino mille & ampliùs insulæ faciunt *Archipelagus* Maldiuarum.

ORA PERSICA *la coste de Perse*, ab Indo Fl. ad urbem *Goadel*

appellatur; alij extendunt ad Pro. *Raz-Algas*, eique Persicum Sinum includunt. Hæc ora vadosa imprimis, & vix aditur à Nautis nisi eos vigeat aquarum penuria.

SINUS PERSICVS, vulgò *le Golphe d'Elcatif*, quæ prouincia est in Arabia Felice; aliter *le Golphe de Messendin*; Beniamino viatori *Hodu*; Geographo Nubiensi *Mare viride*. In duas partes à quibusdam diuiditur; & prima pars dicitur Armuzianus Sinus *le Golphe d'Ormus* ab vrbe *Goadel*, & prom. *Corano* vulgò *Raz-Algas*, seu *Raz-Algate*. Reliquum seu pars interior recessus vocatur Sinus Bazoranus vel Balseranus ab vrbe *Baçora*, seu *Balsera* in ostio Tygridis Fl. quamquam & aliqui totum hunc tractum ad Armuzam vsque nominent Fretum *de Balsera*.

ORA ARABICA *la coste d'Arabie*, à Prom. *Raz-Algas* ad Fretum *Babel-mandel*. Quædam tamen Tabulæ Hydrographicæ nomen immutari innuunt circa Prom. *de Guardafu*, & oram Arabicam *Adenensem* dici volunt, Æthiopicam *Zeilanam*, ab vrbibus in vtroquelittore fixis. Alij totum hunc tractum *Babelmandelum* Fretum dici malunt.

SINUS ARABICVS, vulgò *la Mer Rouge* retento nomine totius; Turcis *la Mer de la Mecque*, ab vrbe illustri natalibus Pseudo-prophetæ sui. Arabes vocant *Bahar-Corzum*, aut simpliciter *Curzum*, quæ vox iis *Clansum* sonat.

ORA MELINDÆ *la coste de Melinde*, extenditur à Pro. *Guardafu*, ad Fl. *Quiloæ* ostia: habetque nomen ab illustri vrbe littori affixa.

ORA MOSAMBICI *la coste de Mosambique*, porrigitur à Fl. *Quiloa* ad Pro. *Corientum le Cap de Corientes*. In eo tractu assurgunt scopuli naufragiis Lusitanorum infames. Vulgò tamen hoc littus in tres oras subdiuiditur, quarum Orientalis *Quiloana de Quiloa*; Occidentalis *Soffalana de Soffala*; media *Mosambica du Mosambique* vbi insula quæ huic oræ nomen dedit statio Lusitanorum celeberrima.

ORA MONOMOTAPÆ, *la coste de Monomotapa*, sic dicitur à celebri Regno *Caffrorum*, & à Pro. *Corientum* ad *Caput Bonæ Spei* pertinet.

§. 4. De Oceano Occidentali.

PROTENDITVR à Pro. *Bonæ Spei* ad *Borealia Hiberniæ*

S ij

Gallis *la Mer du Ponant*, aliter *la grande Mer*, ad caput vsque palmarum OCEANVS ÆTHIOPICVS OCCIDENTALIS nominatur, in quo tres sequentes oræ.

ORA CAFFRORVM *la coste de Caffres*, dicitur à populis Africæ stupidis iuxta, ac crudelibus: cuius limites Promontoria *Bona Spei*, & Nigrum vulgò *Cabo Negro*. Neque te turbet quod in recentibus Tabulis ora Caffrorum etiam versus Mosambicum extendatur, sic enim Lusitani milites, non Nautæ loquuntur.

ORA CONGIENSIS *la coste de Congo, ou d'Angola*, porrigitur à Pro. Nigro ad Pro. Lupi Gonsalui *Cabo Lopo Gonsaluo*.

ORA METALLICÆ AVREÆ *la coste des Mines d'or*, quia hinc ante aliquot annos multum auri effodiebatur, ducitur à Pro. Gonsalui ad caput Palmarum. Dicitur aliter & ORA GVINEÆ, sed parte sumptâ pro toto.

Hic autem finitur OCEANVS ÆTHIOPICVS, & incipit MEGARIBIVS, vulgò *la Mer de Magarib, seu Magareb*, & extenditur ad Promontorium Non, seu maximè Borealem Canariarum insularum, & quatuor sequentes oras complectitur.

ORA MALAGVETÆ *la coste de Malaguet*, quæ provincia Guineæ est, continetque quidquid iacet inter Promontoria *Palmarum*, & *Leænæ* vulgò *Sierra Leona*.

ORA SENEGÆ *la coste de Senega* à Fl. nobilissimo, vnde & regno nomen. Ducitur hæc à Promontorio *Leana* ad Pro. viride, *le Cap Verd*.

ORA ARENARVM *la coste des Arenes*, sic dicta quòd *Arenis* candescat, & producitur à Pro. *Viridi*, ad Pro. *Album*.

ORA AFRICÆ *la coste d'Afrique*, nomine proprio caret, quoniam planè importuosa, & continet litrus inter Pro. *Album* & *Non*, seu *Nao*.

Atque hic clauditur OCEANVS MAGARIBIVS, incipitque celeberrimus Sinus apud Lusitanos, quem EQVARVM vocant, voce patriâ de las Equas; quoniam armenta Equorum, quæ ad Maderam & Canarias deducebantur, hic frequenti naufragio hausta sunt; & distinguitur ille Sinus in oram Barbaricam, & Sinum Gaditanum.

ORA BARBARICA *la coste de Barbarie*, protenditur à Pro. *Naois Non*: ad Pro. *Cantini le Cap Cantin*, in Regno Maroci.

SINVS GADITANVS *la Baye de Cadiz*, complectitur id omne quod inter Promontoria *Cantini*, & *S. Vincentij* interiacet. Audio

tamen à nostratibus Naucleris oram Barbariæ protensam à Pro. Spartello *le Cap d'Espartel*, ad os Freti, ORAM MAROCI nominari *la coste de Maroc*, cui affigunt Salam urbem.

Sequitur à Pro. S. Vincentij, ad Prom. Finis Terræ in Galiciâ MARE PORTUGALLIÆ, quod tamen in tres oras dispescitur, ad tria regna quibus prætenditur.

ORA ALGARBIÆ *la coste d'Algarue* à Pro. S. Vincentij ad Fl. *Miram*, quæ tota importuosa, & parum tuta.

ORA LVSITANA *la coste de Portugal* à Fl. *Mira* ad *Durium*, tota satis commoda, & piscibus scatens.

ORA GALICIÆ *la coste de Galice*, à Fl. *Durio* ad Prom. Finis Terræ, parum secura.

Quidquid ulterius in Boream porrigitur nomen commune retinet, & ad Hiberniam ab Anglis dicitur *The-Vest-Zée*, quæ voces Oceanum Occidentalem sonant. Tamen *Giraldus Cambrensis* in *Topographiâ suâ* prætendit Occidentali littori Hiberniæ mare *Connachticum* à *Connachtia* regione, *la Mer de Connaught*. Quod infra defluit versus *Brafiliam* expedietur cap. sequenti.

CAPVT XIII.

De Oceano Hemisphærium aliud, seu nouum Orbem alluente.

IN hoc Hemisphærio Geographi peritiores triplex mare reperiunt *Boreale*, *Occidentale*, *Pacificum*, cuius partem *Æquatori* suppositam *Austrinum* mare nuncupant. In plerisque Tabulis duo tantum appinguntur *Del-Nort*, & *Del-Zur*, & hoc toti Occidentali parti affunditur perperam. Quis enim mare ad *Californiam* vocet *Australe*, vt ad *Brafiliam* *Boreale*. Satius est igitur totum illud Mare quod *Americæ* Occidentalem partem lauat *Pacificum* dicere, & eius partem statim ab *Æquinoctiali* *Austrinum* nuncupare, nomine generis in parte Boreali retento.

§. 1. *De Mari Pacifico.*

EXORDIMVR ab Occidentali plagâ huius Noui Orbis cuius pars in Septentrionem vergens planè incognita; nam hætenus ab Anglis nobis illud est, hîc Oras & Regna, & naturæ portenta